

GODT I GANG MED DEN STYR-
KEDE PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Redskab til selvevaluering

Her får I en ramme
til systematisk at stille
skarpt på og analysere
jeres praksis inden for
centrale områder i den
styrkede pædagogiske
læreplan

BØRNE- OG SOCIALMINISTERIET

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Bliv klogere på jeres pædagogiske praksis	3
1. Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	4
2. Børnesyn og børneperspektiver	6
3. Børns leg	8
4. Det brede læringssyn	10
5. Samspil og relationer	12
6. Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne	14
7. Evaluerende pædagogisk praksis	16
8. Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse	18
9. Sammenhængende overgange	20
Skema til handling	22

Dette materiale understøtter den styrkede pædagogiske læreplan. Det er et af to grundlæggende redskaber og kan bruges til at analysere og evaluere jeres pædagogiske praksis og få øje på, hvor der er brug for udvikling i forhold til læreplanen. På baggrund af denne selvevaluering kan du som leder vælge at sætte fokus på områder i den styrkede pædagogiske læreplan gennem en række tematiske materialer. Det andet grundlæggende redskab, *Redskab til forankringsproces*, kan bruges som hjælp til at forankre den praksis, I har besluttet at udvikle fx på baggrund af en selvevaluering. I kan finde publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan* og alle andre materialer på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Bliv klogere på jeres pædagogiske praksis

Ønsker I at stille skarpt på jeres pædagogiske praksis ud fra den styrkede pædagogiske læreplan? Denne selvevaluering kan hjælpe jer til at reflektere over og vurdere jeres praksis, så I finder frem til næste skridt mod, at den styrkede pædagogiske læreplan bliver en del af jeres praksis.

En selvevaluering giver en ramme for en struktureret dialog om og analyse af jeres pædagogiske praksis inden for områder af den styrkede pædagogiske læreplan. Gennem dialogen får I et indblik i hinandens oplevelser og forståelser af praksis ud fra nogle refleksions- og vurderings spørgsmål.

Når I arbejder med områderne i selvevalueringen, vil I blive klogere på, hvor I er godt på vej, og hvor I har brug for at arbejde mere med jeres pædagogiske praksis. Selvevalueringen guider jer også til at beslutte den videre handling på baggrund af jeres refleksioner og vurdering. Til sidst kan I anvende Skema til handling (side 22), så alle kender de næste skridt, der skal sikre, at jeres dialog og analyse kommer til at gøre en forskel for børnene i jeres dagtilbud.

Selvevalueringen henvender sig til pædagogisk personale med en leder som den, der fastsætter den overordnede ramme. Lederens rolle er derudover at understøtte processen ved at tilrettelægge gode rammer for og sikre, at dialogen medfører nye eller justerede tiltag og i sidste ende en pædagogisk praksis i overensstemmelse med den styrkede pædagogiske læreplan.

Selve processen kan guides af fx en leder, en dagplejepædagog eller en pædagogisk konsulent. Processen kan gennemføres fx med en gruppe dagplejere, med personalet på

én stue eller på tværs af flere stuer. I kan evt. skrive pointerne fra jeres dialog ned, så refleksioner fastholdes og kan deles med resten af personalegruppen.

Ni områder

1. Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen
2. Børnesyn og børneperspektiver
3. Børns leg
4. Det brede læringsssyn
5. Samspil og relationer
6. Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne
7. Evaluerende pædagogisk praksis
8. Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse
9. Sammenhængende overgange

Inden I går i gang

Som leder kan du overveje, om I skal arbejde med et eller flere områder. I kan fx begynde med det område, I arbejder mindst med i jeres nuværende praksis. Det kan være en idé at have fokus på og evt. indsamle information i en periode forud for selvevalueringen.

Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Et stærkt pædagogisk læringsmiljø rummer alle de centrale elementer i det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan. Det handler om at arbejde bevidst med, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges gennem hele dagen – så det omfatter både leg, spontane og planlagte aktiviteter og rutiner. Tilrettelæggelsen skal ske ud fra hensyn til børnenes perspektiv og børnefællesskabet og give børnene mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien og udvikle deres kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive kompetencer.

REFLEKTÉR

Gennemgå refleksionsspørgsmålene. I skal tage udgangspunkt i jeres daglige praksis og gerne komme med konkrete eksempler.

1. Hvad karakteriserer den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på, og får vi skabt et miljø, der understøtter leg, aktiviteter og rutiner?
Hvad fungerer godt/dårligt?
2. Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på?
Hvordan ved vi, om vores antagelser holder stik?
3. Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?
4. Hvordan matcher vores faglige kompetencer vores mål om at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø?
Hvordan sikrer vi, at vi er fagligt godt klædt på?

VURDÉR

I hvilken grad skaber vi et pædagogisk læringsmiljø for alle børn, hvor børnene får de bedste betingelser for at trives, lære, udvikle sig og dannes inden for følgende typer af situationer?

Diskuter og vurder spørgsmålet med udgangspunkt i jeres praksis den seneste måned. Der er valgt tre typer af situationer i et pædagogisk læringsmiljø. I kan supplere med flere situationer.

Leg	☐ I mindre grad	☐ I nogen grad	☒ I høj grad
Aktiviteter	☐ I mindre grad	☐ I nogen grad	☒ I høj grad
Rutinesituationer	☐ I mindre grad	☒ I nogen grad	☐ I høj grad

BESLUT

Hvordan vil vi styrke de dele af vores pædagogiske praksis, hvor vi har vurderet, at der er behov for udvikling?

Tag stilling til, hvilke behov I har for udvikling. Overvej de fire tiltag i cirklen, og beslut jeres næste skridt.

Brug skemaet til handling til at lave en fælles plan

Børnesyn og børneperspektiver

Barnets liv her og nu er vigtigt, og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse handler bl.a. om, hvad der optager dem, og hvad der kan give dem et godt børneliv i dagtilbuddet. At inddrage børneperspektiver vil sige at skabe sig et generelt indtryk af børnenes mange oplevelser i, forståelser af og holdninger til dagtilbuddet som afsæt for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse. Børnenes perspektiver udgør en helt central og unik feedback i arbejdet med at skabe et stærkt pædagogisk læringsmiljø. Hvad der er betydningsfuldt for børn, kan fx komme til udtryk, når børn tager billeder af, tegner/former/fortæller om eller viser de ting og steder, der er vigtige for dem.

REFLEKTÉR

Gennemgå refleksionsspørgsmålene. I skal tage udgangspunkt i jeres daglige praksis og gerne komme med konkrete eksempler.

1. **Hvordan arbejder vi med løbende at følge børnenes spor, oplevelser og interesser?**
Hvad gør vi for at indfange alle børns perspektiver?
Er det de samme børn, vi altid får øje på?
2. **Hvordan arbejder vi regelmæssigt med børnenes feedback, fx på personalemøder, som input til vores faglige dialog?**
3. **Hvornår har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle det pædagogiske læringsmiljø?**
Hvilke nye indsigter nåede vi frem til?
Hvad ændrede vi som resultat af vores indsigter?
4. **I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør det i dag?**

VURDÉR

I hvilken grad bruger vi disse forskellige tilgange til at inddrage børnenes perspektiver?

Diskuter og vurder spørgsmålet med udgangspunkt i jeres praksis den seneste måned. Der er valgt tre tilgange til at inddrage børneperspektiver. I kan supplere med flere tilgange.

Observation af børnene (fx registrering af børnenes brug af rum, legetøj o.l.)

I mindre grad

I nogen grad

~~I høj grad~~

Børnene som medskabere (fx tage billeder af/tegne/forme/vise yndlingsting og -steder)

I mindre grad

~~I nogen grad~~

I høj grad

Børnene som fortællere (fx samtaler, interview og rundvisning)

I mindre grad

I nogen grad

~~I høj grad~~

BESLUT

Hvordan vil vi styrke de dele af vores pædagogiske praksis, hvor vi har vurderet, at der er behov for udvikling?

Tag stilling til, hvilke behov I har for udvikling. Overvej de fire tiltag i cirklen, og beslut jeres næste skridt.

Brug skemaet til handling til at lave en fælles plan

Børns leg

Leg har en værdi i sig selv og er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen skabes på børnenes præmisser og fremmer bl.a. deres fantasi, fordybelse og nysgerrighed. Det pædagogiske personale skal sikre, at der er rum og tid til legen. Nogle gange skal legen rammesættes og understøttes af det pædagogiske personale, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for hele børnegruppen.

REFLEKTÉR

Gennemgå refleksionsspørgsmålene. I skal tage udgangspunkt i jeres daglige praksis og gerne komme med konkrete eksempler.

1. Hvordan giver vores pædagogiske læringsmiljø børnene mulighed for at bruge deres fantasi og lege?
2. Hvad gør vi for at arbejde med børnenes forskellige roller og positioner i legen?
3. Hvordan arbejder vi med at understøtte, at alle børn har mulighed for at være med i legen?
Er der børn, som vi oplever, står uden for legen, og hvad gør vi ved det?
4. Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

VURDÉR

I hvilken grad indtager vi disse forskellige roller for at understøtte børnenes leg, så legen udvikler sig positivt for alle børn?

..... Diskutér og vurder spørgsmålet med udgangspunkt i jeres praksis den seneste måned. Der er valgt tre roller til at understøtte børns leg, som supplerer hinanden og varierer afhængigt af situationen. I kan supplere med flere roller.

Lade børnene lege selv og iagttage på afstand

I mindre grad

I nogen grad

~~I høj grad~~

Guide og hjælpe aktivt ved behov

I mindre grad

I nogen grad

~~I høj grad~~

Deltage aktivt i legen

I mindre grad

~~I nogen grad~~

I høj grad

BESLUT

Hvordan vil vi styrke de dele af vores pædagogiske praksis, hvor vi har vurderet, at der er behov for udvikling?

..... Tag stilling til, hvilke behov I har for udvikling. Overvej de fire tiltag i cirklen, og beslut jeres næste skridt.

Brug skemaet til handling til at lave en fælles plan

Det brede læringsyn

Børns læring i dagtilbud skal forstås bredt og handler om at understøtte børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Fx nysgerrighed, gåpåmod, selvværd, sprog og motorik. Det brede læringsyn er afspejlet i de seks læreplanstemaer, som dækker mange forskellige aspekter af børns læring. Udgangspunktet for børnenes læringsprocesser er den legende tilgang. Læringsprocesserne understøttes, når man følger børnenes undren og nysgerrighed, bygger videre på deres spontane interesse og skaber et udfordrende og alsidigt pædagogisk læringsmiljø. Det sker, når børnene leger og udforsker, i børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter, i lege og i rutinesituationer samt i samspillet med andre.

REFLEKTÉR

Gennemgå refleksionsspørgsmålene. I skal tage udgangspunkt i jeres daglige praksis og gerne komme med konkrete eksempler.

1. På hvilke måder har vi fokus på læringsprocesser gennem hele dagen (leg, børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter og rutiner)?
2. Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring?
Hvordan kan vi følge og støtte barnets undren og nysgerrighed? Hvordan udfordrer og støtter vi børnene i at få nye ideer og erfaringer med vedholdenhed og gåpåmod?
3. Oplever vi, at det er alle børn, der viser deres undren og nysgerrighed ved fx at stille spørgsmål e.l.?
Hvad tænker vi om, og hvad gør vi for, de børn, der sjældent giver udtryk for deres undren og nysgerrighed?
4. Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkes med det pædagogiske læringsmiljø i forhold til, hvad børnene får ud af det?
Hvordan sikrer vi, at vi kommer hele vejen rundt i forhold til de seks læreplanstemaer?

VURDÉR

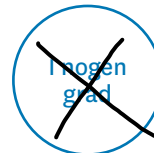
I hvilken grad har vi fokus på hver af disse tilgange, når vi arbejder med brede læringsprocesser?

Diskuter og vurder spørgsmålet med udgangspunkt i jeres praksis den seneste måned. Der er valgt tre tilgange til at arbejde med brede læringsprocesser. I kan supplere med flere tilgange.

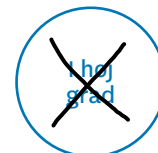
Arbejde med planlagte forløb

Arbejde ud fra børnenes spontane nysgerrighed og undren

Arbejde med at understøtte læring i samspillet mellem børnene

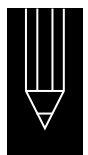
BESLUT

Hvordan vil vi styrke de dele af vores pædagogiske praksis, hvor vi har vurderet, at der er behov for udvikling?

Tag stilling til, hvilke behov I har for udvikling. Overvej de fire tiltag i cirklen, og beslut jeres næste skridt.

Brug skemaet til handling til at lave en fælles plan

Samspil og relationer

Samspil og relationer mellem det pædagogiske personale og børnene har stor betydning for, at børnene trives, lærer, udvikler sig og dannes. Samspil og relationer dækker over alle de situationer, hvor børn og pædagogisk personale kommunikerer eller er sammen om noget. Kvaliteten af samspillet og relationerne påvirker hele det pædagogiske læringsmiljø. Gode relationer handler om, at børnene har en tryk tilknytning til det pædagogiske personale, så de har en sikker base, hvorfra de kan udforske verden. Det handler om, at det pædagogiske personale er opmærksomt og lydhørt i samspil med børnene, og at børnene får mulighed for nærvær og fordybelse med dem og i børnefællesskabet.

REFLEKTÉR

Gennemgå refleksionsspørgsmålene. I skal tage udgangspunkt i jeres daglige praksis og gerne komme med konkrete eksempler.

1. **Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever et nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen?**
Hvad skal der til, for at nærvær og fordybelse opstår? Hvad kan vi gøre for at få mere af det?
2. **Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov?**
Hvad kendetegner de situationer, og hvad kan vi gøre anderledes for at ændre på dem?

3. **Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer?**

Hvad oplever vi, er en god kommunikation mellem os og børnene?

Har vi fokus på at spørge ind til børnenes oplevelse med åbne spørgsmål som:

”Kan du fortælle mig, hvad der skete?”

”Hvordan kan vi løse det sammen?”

”Hvilke andre ideer kan du komme i tanke om?”

4. **Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?**

VURDÉR

I hvilken grad har vi fokus på disse tilgange i vores arbejde med at skabe gode samspil og relationer?

... Diskutér og vurder spørgsmålet med udgangspunkt i jeres praksis den seneste måned. Der er valgt tre tilgange til at skabe gode samspil og relationer. I kan supplere med flere tilgange.

Opdele børnene i mindre grupper

Være fleksible i vores organisering af hensyn til børnenes voksentilknytning

Arbejde bevidst med vores sprog og kropssprog og placering i rummet og på legepladsen

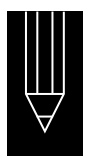
BESLUT

Hvordan vil vi styrke de dele af vores pædagogiske praksis, hvor vi har vurderet, at der er behov for udvikling?

... Tag stilling til, hvilke behov I har for udvikling. Overvej de fire tiltag i cirklen, og beslut jeres næste skridt.

Brug skemaet til handling til at lave en fælles plan

Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne

Børn leger, lærer og dannes i børnefællesskaber, og deres relationer til hinanden er afgørende. Det pædagogiske personale skaber rammerne for, at alle børn med deres forskellige forudsætninger deltager og oplever sig som en del af børnefællesskaberne. Særligt for børn i udsatte positioner handler det om, at de bliver mødt med positive forventninger og oplever mestring, samt at sikre, at de er en betydningsfuld del af fællesskabet. Kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø gør en forskel for børn i almindelighed og særligt for børn i udsatte positioner.

REFLEKTÉR

Gennemgå refleksionsspørgsmålene. I skal tage udgangspunkt i jeres daglige praksis og gerne komme med konkrete eksempler.

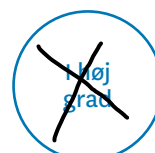
1. Hvilken pædagogisk tilgang arbejder vi ud fra for at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefællesskab?
Hvordan er der forskel på vores praksis i forhold til forskellige aldersgrupper?
2. Hvordan vurderer vi alle børnenes muligheder for at udvikle sig og få nye relationer?
Er der noget, vi kan gøre anderledes for at give nogle børn bedre muligheder for at opbygge og have gode relationer?
3. I hvilket omfang har vi faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i det pædagogiske læringsmiljø?
Er det tilstrækkeligt?
Hvordan sikrer vi, at vi også har blik for og inddrager de børn, der fx ikke selv henvender sig og ikke deltager aktivt i lege og aktiviteter?
4. Når vi ser på vores praksis den seneste måned, hvornår er det så lykkedes os at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i fællesskabet?
I hvilke situationer lykkedes det ikke – og hvorfor?

VURDÉR

I hvilken grad bruger vi disse tilgange til at sikre, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i børnefællesskaberne?

..... Diskutér og vurder spørgsmålet med udgangspunkt i jeres praksis den seneste måned. Der er valgt tre tilgange til at arbejde med børnefællesskaber. I kan supplere med flere tilgange.

Møde alle børn med positive forventninger

Understøtte, at alle børn oplever at mestre noget

Skabe rammer for, at alle børn er en betydningsfuld del af fællesskabet

BESLUT

Hvordan vil vi styrke de dele af vores pædagogiske praksis, hvor vi har vurderet, at der er behov for udvikling?

..... Tag stilling til, hvilke behov I har for udvikling. Overvej de fire tiltag i cirklen, og beslut jeres næste skridt.

Brug skemaet til handling til at lave en fælles plan

Evaluerende pædagogisk praksis

Evaluerende pædagogisk praksis handler om løbende og systematisk at evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. En systematisk evaluerende pædagogisk praksis styrker kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø og sikrer, at det hele tiden er justeret og tilpasset den aktuelle børnegruppes behov.

REFLEKTÉR

Gennemgå refleksionsspørgsmålene. I skal tage udgangspunkt i jeres daglige praksis og gerne komme med konkrete eksempler.

1. Hvordan undersøger og evaluerer vi det pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

Har vi fastsat et fokus eller formål med vores løbende evaluering af det pædagogiske læringsmiljø?

Hvor står vi stærkt/svagt?

Hvordan oplever vi, at vi fagligt set er klædt på til at evaluere og undersøge?

2. Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk?

Hvordan definerer vi "systematisk"?

3. Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for blot på aktiviteterne eller blot på børnenes læring?

4. Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering, til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

Hvornår har en konkret evaluering senest givet ny indsigt i børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse, der har ført til en ændring i vores praksis?

VURDÉR

I hvilken grad er vi opmærksomme på følgende dimensioner, når vi evaluerer vores pædagogiske praksis?

Diskuter og vurder spørgsmålet med udgangspunkt i jeres praksis de seneste tre måneder. Der er valgt tre dimensioner af en evaluerende pædagogisk praksis. I kan supplere med flere dimensioner.

Evaluere sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

I mindre grad

I nogen grad

~~I høj grad~~

Justere praksis ud fra evalueringens resultater

I mindre grad

I nogen grad

~~I høj grad~~

Evaluere den justerede praksis

I mindre grad

I nogen grad

~~I høj grad~~

BESLUT

Hvordan vil vi styrke de dele af vores pædagogiske praksis, hvor vi har vurderet, at der er behov for udvikling?

Tag stilling til, hvilke behov I har for udvikling. Overvej de fire tiltag i cirklen, og beslut jeres næste skridt.

Brug skemaet til handling til at lave en fælles plan

Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse

At inddrage forældrene som aktive medspillere er en del af kernen i det pædagogiske arbejde med at sikre børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Forældresamarbejdet skal rumme en dialog om, hvordan dagtilbud og forældre sammen kan fremme, at barnet trives, lærer og udvikler sig, og hvordan samarbejdet kan understøtte børnefællesskabet. Det daglige samarbejde baserer sig på tillid, på den enkelte families behov og på at få talt om de gensidige forventninger til hinanden.

REFLEKTÉR

Gennemgå refleksionsspørgsmålene. I skal tage udgangspunkt i jeres daglige praksis og gerne komme med konkrete eksempler.

1. Hvordan samarbejder og kommunikerer vi i det daglige med forældrene om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?
Hvilke rammer og regler har vi for forældresamarbejde?
(Det gælder både de overordnede rammer og den konkrete håndtering i hverdagen. Er det fx o.k. at afbryde en aktivitet med børnene, hvis en forælder har brug en snak?)
2. Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, udvikling, læring og dannelse?
3. Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?
4. Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning?
Inddrager vi synspunkter og viden fra forældrene?

VURDÉR

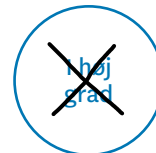
I hvilken grad lykkes vi med, at forældrene er aktive medspillere om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse inden for disse dimensioner?

..... Diskutér og vurder spørgsmålet med udgangspunkt i jeres praksis den seneste måned. Der er valgt tre dimensioner af forældresamarbejde. I kan supplere med flere dimensioner.

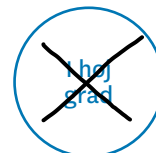
Styrke barnets trivsel og sociale relationer – børnefællesskabet

Styrke barnets sprog og motorik

Styrke barnets alsidige personlige udvikling, og senere hen sikre en god sammenhæng og overgang til skole og SFO/fritidshjem

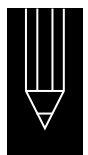
BESLUT

Hvordan vil vi styrke de dele af vores pædagogiske praksis, hvor vi har vurderet, at der er behov for udvikling?

..... Tag stilling til, hvilke behov I har for udvikling. Overvej de fire tiltag i cirklen, og beslut jeres næste skridt.

Brug skemaet til handling til at lave en fælles plan

Sammenhængende overgange

Det pædagogiske læringsmiljø skal organiseres, så børnene oplever sammenhæng på tværs af overgangen fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til skole og skolefritidsordning (SFO)/fritidshjem. At understøtte og skabe en tryk sammenhæng på tværs sker i et tæt samarbejde mellem forældre, dagtilbud, skole og SFO/fritidshjem. Ved at sikre en god overgang dannes der grundlag for, at barnet deltager, trives og lærer i det nye pædagogiske læringsmiljø. Særligt for overgangen til skole og SFO/fritidshjem gælder det, at det pædagogiske læringsmiljø i børnenes sidste år i dagtilbuddet skal understøtte en god skolestart ved bl.a. at styrke børnenes sociale kompetencer, selvværd, lyst til at lære og mod på at forsøge.

REFLEKTÉR

Gennemgå refleksionsspørgsmålene. I skal tage udgangspunkt i jeres daglige praksis og gerne komme med konkrete eksempler.

1. Hvordan arbejder vi ud fra læreplanen for at skabe sammenhæng for børn og forældre i overgangen fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til skole og SFO/fritidshjem?
2. Hvordan arbejder vi med en tryk overgang til det næste tilbud?
Fx aktiviteter som at besøge det nye sted, tæt dialog med fagprofessionelle fra andre tilbud, arbejde med overgangsobjekter o.l.
3. Oplever vi, at vi har et fælles værdisæt med det andet dagtilbud eller skole og SFO/fritidshjem?
Er vi enige om, hvad der skal til fra begge parter for at skabe en sammenhængende overgang?
4. Hvad ved vi om dagplejerens/sundhedsplejerskens/pædagogens/lærerens faglighed og daglige praksis?
Hvordan kan vi blive klogere på det, og hvordan kan den viden bidrage til at skabe sammenhæng?

VURDÉR

I hvilken grad inddrager vi disse perspektiver for at sikre sammenhæng i de forskellige overgange?

... Diskutér og vurder spørgsmålet med udgangspunkt i jeres praksis det seneste år. Der er valgt tre perspektiver til at sikre sammenhængende overgange. I kan supplere med flere perspektiver.

Børnenes perspektiv

Forældrenes perspektiv

De fagprofessionelles perspektiv

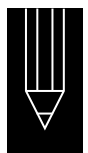
BESLUT

Hvordan vil vi styrke de dele af vores pædagogiske praksis, hvor vi har vurderet, at der er behov for udvikling?

... Tag stilling til, hvilke behov I har for udvikling. Overvej de fire tiltag i cirklen, og beslut jeres næste skridt.

Brug skemaet til handling til at lave en fælles plan

Skema til handling

Når I har besluttet jeres næste skridt, kan I udfylde skemaet, så I har en fælles plan

INDHOLD Hvad vil vi arbejde med? Vi vil fortsat arbejde med vores struktur i dagligdagen. Vi vil gøre det endnu tydeligere hvem som gør hvad og hvorfor. Vi vil arbejde mere med opdeling i mindre grupper, hvor der er fokus på vokseninitieret aktiviteter. Vi vil sætte fokus på at sætte flere grænser i dagligdagen, så vi får ændret på vores nuværende kultur, som desværre bærer præg af mangel på respekt og grimt sprog.	
MÅL Hvad vil vi gerne opnå? Vi vil gerne opnå en mere harmonisk børnegruppe, som er bedre til at respektere hinanden og udviser større empati og forståelse over for hinanden, samt kan forstå og handle på en kollektiv besked. Vi vil desuden gerne have at børnene bliver mere selvhjulpne på nogen områder og bliver bevidste om at den måde de bruger deres sprog på er med til at påvirke deres omgivelser.	
TILTAG Hvad vil vi gøre for at nå målet? Arbejde videre med struktur. Opdeling i mindre grupper, daglige samlinger og ibrugtagning af arbejdsredskabet "Fri for mobberi"	ANSVARLIG Hvem gør hvad? Primus motor er Jeppe, Karla, Jane og Mette. Morten er med på sidelinjen med al den support der er nødvendig.
TEGN Hvad vil vi se efter for at vurdere, om vi er på vej til at nå målet? Vi ser færre konflikter i dagligdagen. Vi ser en børnegruppe som er mere selvhjulpne og som man ikke skal diskutere så meget med. Vi ser større forståelse for hinanden og hører mindre af det "grimme" sprog.	
OPFØLGNING Hvordan og hvornår vil vi vurdere, om vi har nået målet? Vi evaluerer på vores nuværende børnegruppe når de største er gået ud 1.maj. En stor del af den kultur vi ønsker at forandre, stammer fra den gruppe og det ønsker vi at ændre på inden næste hold af nye små starter. Vi evaluerer løbende og på vores personalemøder.	ANSVARLIG Hvem gør hvad? Jeppe og Morten sørger for at de nødvendige tiltag bliver sat i gang. Resten af personalet bliver informeret på først kommende personalemøde

Sådan kan I arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan

Den styrkede pædagogiske læreplan følges af en række grundlæggende og tematiske materialer, som den pædagogiske leder kan vælge at bruge, når I dykker ned i praksis. I kan finde alle materialer og mere information på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

GRUNDLÆGGENDE MATERIALER

Den styrkede pædagogiske læreplan giver indblik i, hvad loven siger om det fælles pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer.

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan man kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

TEMATISKE MATERIALER

De tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og konkret handling. Nedenfor ser I de første to temaer. Der offentliggøres løbende nye temaer. I vælger selv, hvilke materialer I vil arbejde med, og i hvilken rækkefølge.

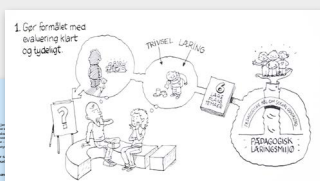
Tema om Evaluerende pædagogisk praksis

Kort om er en grundlæggende indføring i forskning og viden om temaet.

Plakaten kan I hænge op og bruge som udgangspunkt for samtale.

Dialogkort giver jer spørgsmål til refleksion.

Tema om Samspil og relationer i det pædagogiske læringsmiljø

Kort om

I dybden med giver jer dybere indsigt i forskningen bag temaet.

Dialogkort

Film

Inspiration til forløb er jeres guide til et forløb, hvor I arbejder med temaet.

Redskab til selvevaluering

Redskab til selvevaluering giver en ramme for struktureret dialog og systematisk analyse af jeres praksis inden for ni centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskabet er et af en række materialer, som er udarbejdet af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) for Børne- og Socialministeriet i forbindelse med realiseringen af den styrkede pædagogisk læreplan.

Få mere information på:

www.emu.dk/omraade/dagtilbud